

Redacțiunea, Administrațiunea,
și Tipografia:
Brașov, piața mare Nr. 30.
Scrisori nefrancați nu se
primesc. — Manuscrise nu se
returnează.
INȘERATE se primesc la Admi-
nistrațiunea în Brașov și la ur-
mătoarele birouri de anunțuri:
în Viena: M. Duka, Hainisch
Schalch, Rudolf Mosse, A. Oppelitz
Nachfolger; Anton Oppelitz, J.
Dannberg, în Budapesta: A. V.
Goldberger, Eckstein Bernat; în
București: Agenția Havas, Suc-
cursale de Roumanie; în Ham-
burg: Karoly & Leibmann.
Prețul inserțiilor: o serie
garment pe e colônă 6 cr. și
30 cr. timbru pentru o publi-
care. Publicări mai dese după
tarifa și învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o
serie 10 cr. sau 50 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

ANUL LVIII.

„Gazeta” iese în ziua-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se primumă la toate oficiile
postale din întru și din afară
și la dd. colectorii.
Abonamentul pentru Brașov
administrațiunea, piața mare,
Térgul Inului Nr. 30 etajul
I.: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Un exemplar 5 cr. v. a.
său 16 bani. Atât abonamen-
tele cât și inserțiunile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 190.

Brașov, Sâmbătă, 26 August (7 Septembrie)

1895.

Tactica celor cu musca pe căciulă.

Brașov, 25 August v. 1895

Folosindu-se de un articol al „Românului” din București, în care se accentuează, că diferendul dintre Români și Unguri trebuie căutat a se rezolva pe cale pacnică, foile unguresci, în frunte cu „Pester Lloyd”, au publicat articuli, ce au tendința de-a prezenta lucrul astfel, ca și când presa română s'ar afla în retragere față cu maghiarismul violent.

Nu voim să intrăm ađi în meritul acestor articuli, din cari răsuflă erăși tactica vulpină unghurescă, der vom stărui numai asupra unui moment, pe care-l exploatează cu atâta plăcere numitele foi pentru sprijinirea tacticii lor.

Este adecă cunoscută afacere a așa disei conjurațiunii irredentiste bulgare, descoperită în Constanța, care dă din nou privilegiu în deosebi lui „P. Lloyd” de-a susține, că frații noștri de dincolo s'ar fi spăriat așa de mult de această descoperire, — care i-ar fi convins, că o parte a României e subminată de uneltirile rusesci, — încât presa a aflat cu cale a schimba atitudinea ei de până acum față cu Ungaria și a sufla în cornul împăciuirii.

Organul nostru nu de mult a răspuns la un articol, în care „P. Lloyd” pentru prima-ora a debutat cu „irredenta bulgară”. Atunci însă n'aveam încă date despre cele ce s'au petrecut în Dobrogea. În numărul nostru de Marți însă am fost în poziția de-a pute publica, după „Timpu” din București, date autentice despre descoperirea din Constanța, din cari rezultă clar și limpede, că acolo nu numai că n'a fost vorba de-o mișcare irredentistă dobrogeană, der de fapt nici nu s'a tractat de Dobrogea, ci numai de Macedonia și de tendința unor bul-

gari macedoneni, supuși otomani, de-a conducera la revoluționarea acestei provincii otomane.

S'a format adecă în Constanța un comitet revoluționar macedonean secret, căruia i-a și succesa a trimite o mică bandă de voluntari pentru revoluționarea Macedoniei. Acest comitet a fost descoperit de cătră autoritățile române din Dobrogea și complotul a fost suprimat, er cei ce l'au pus la cale au fost trași înaintea justiției.

La acesta se reduce dér, precum constată organul ministeriului de externe român, „conjurațiunea irredentistă bulgară”, cu care foile unguresci fac atâta tapagiu, exploatându-o în folosul politicii lor.

A conchide, din descoperirea uneltirilor secrete ale unor Macedoneni supuși turcesci din Dobrogea, la o completă schimbare de front a presei din România în cestiunea română, este ridicul și absurd. De așa ceva sunt capabili numai cei ce se știu cu musca pe căciulă și n'au conștiința curată.

Alta este cestiunea, ce în ordinea raporturilor internaționale pôte indica României alăturarea la tripla alianță, și alta este diferendul între Români și Unguri, carea existat sute de ani înainte de tripla alianță și va exista și după-ce nu va mai fi vorba de această, decât nu se vor delătura cauzele lui pe cale firască și în mod radical, er nu numai pe hârtia, cu tot felul de hocus-pocus.

„P. Lloyd” își face socotela fără birtași și uită, că în cestiunea, ce ne privește direct pe noi, Români de dincoace, noi avem să decidem mai întâiu.

Dér despre acesta și despre modul ciudat de împăciuire, ce-l recomandă foile unguresci fraților noștri de dincolo, vom vorbi cu altă ocaziune mai pe larg.

Guvernul și Vaticanul.

În Cronica noastră de ieri am amintit în ce chip foia vienesă „Neue Freie Presse” a „resolvat” afacerea Agliardi-Banffy. „Pester Lloyd” însă, scriind despre antecedentele conferenței episcopilor catolici și despre pastorala comună, dice următoarele:

Fată cu publicația lui „Neue Freie Presse”, care vorbește despre influința Vaticanului asupra hotărârilor conferenței episcopilor, primim din parte bine informată scirea, că *nici Curia romană, nici nunciul n'au exercitat nici un fel de influență asupra cuprinsului pastoralei stabilite în conferența episcopilor.* Deja primul proiect, pe care l'a redactat primatul fidel devisei sale, era pătuns de acel *spirit patriotic*, care se manifestă în pastorala primită definitiv. Secretarul de stat Rampolla — după-ce Curia tot mai mult se reține a se amesteca în afacerile interne ale Ungariei — a retrimis proiectul circularei numai pe lângă adaugerea câtorva observări atenuante de caracter dogmatic, fără însă de-a fi atins partea politică a afacerii. Conferența episcopilor și-a apropiat mersul de idei al proiectului, care a fost întregit prin dorințele făcute în scris ale singuraticilor oapți bisericesci. Desbaterea în plen a atins mai ales cestiunile stilistice ale textului catolic, deore-ce episcopii erau de-o singură părere în meritul cestiunii.

Aceste le constată așa-déră „Pester Lloyd”. În fața acestor constatări se impune întrebarea, că ce scop a avut presa guvernamentală unghurescă, care luni de-arëndul a calomniat și a suspiciionat Curia și pe Rampolla? De sigur, că această atitudine s'a urmat numai cu scopul de-a turbura și zăpăci opinia publică și de-a terorisa pe aceia, cari nu erau de-o părere cu coconul Banffy în cestiunile bisericesci politice.

CRONICA POLITICĂ.

— 25 August.

O mare agitare au produs în Germania cuvintele împăratului Wilhelm din toastul său ținut cu ocaziunea sêrbărei Sedanului, îndreptate contra social-democraților. Temperamentul neastimpărat și vehement al lui Wilhelm se manifestă în modul cel mai eclatant în acest toast. El sbiciui în modul cel mai aspru pe social-democrați pentru opisițiunea lor contra sêrbărei Sedanului și pšovă întreg poporul german a respinge aceste „atacuri ne mai audite”. Toastul culmină în amenințarea, că dacă poporul nu va respinge atacurile social-democraților, atunoi împăratul va provoca armata, oa acesta să nimicească ceta trădătoare de patriă. „Nordd. Allg. Zeit.” vede din cuvintele acestea anunțarea unei noue acțiuni legislative contra social-democraților. „Vorwärts” dize, oa preamărirea Sedanului este o dovadă eminentă despre fățarnicia culturii moderne, care sêrbătoresce învingerile singerose a ômenilor și creștinilor asupra deapropelui lor. „Hamburger Nachrichten”, organul lui Bismarck, nu-și pôte ascunde nemulțămirea față cu politica germană de astăđi. Germania este indignată asupra vrajbei ce-o însoenară social-democrații chiar atunoi „când imperiul își sêrbă unitatea recăști-gată.”

Din Petersburg se anunță, că în septemăna viitoare se vor ține marile manevre ale flotei rusesci de pe marea neğră, cu care ocaziune de prima dată se vor face operațiuni cu trupe de debarcoare. Trupele vor debarca la Kimburu, pentru de-a sta față cu trei brigade de infanteriă, ce se vor apropia din Cherson. — Țarul a primit propunerea ministrului de resbel, ca pentru anul 1895 să se înroleze 277.400 recrui.

„Ungaria pe calea absolutismului”.

Acesta este titlul unei scrieri volante, ce a apărut ôilele acestea și al ôarei autor se crede a fi un luptător catolic fruntaș.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Mănăstirea de Argeș.

Baladă populară întocmită de V. Alesandri
Musica de Iacob Mureșianu.

(F i n e.)

Partea a treia

După furtunele, tânguirile și țipetele cutreerătoare din partea a doua, ce ne-au emoționat până la lacrimi, este o adevărată recreare de a auzi accentele veselului și energicului cor, ce introduce partea a treia.

Vine Negru-Vodă să se închine

La cea Mănăstire
Falcă zidire,
Mănăstire 'naltă
Cum n'a mai fost altă.

Corul începe cu-o fugă. Întăiu altistele, cântând melodia, în patru tacte; apoi sopranel, basul și tenorul, er în urmă se întrunesc tôte vocile la textul: „Mănăstire 'naltă, cum n'a mai fost altă.”

Remarcabil în partea acesta

plină de armoniă, este mai departe corul zidarilor, cor bărbătesc a *capella*, cu-o melodiă prea frumoasă și înveselitoare.

Corul de dame: „Domnu-i asculta și pe gânduri sta” nu e așa succes, mai ales în ce privește instrumentarea. După priceperea noastră instrumentațiunea este prea simplă și ar recere mai multă variațiune.

Cu atât mai reușită este însă instrumentarea partiei naratorului-unde musica, prin schimbarea de acorduri atât de variate interpretează textul în adevăratul său înțeles. Narratorul descrie aici tragicul sfârșit al meșterilor condamnați de Vodă de a putređi

Colo pe grindis
Sus pe coperis.

Partea a treia, care este cea mai scurtă, se termină cu povestirea catastrofei lui Manole. Acesta muncit de conștiința păcatului, ce l'a seversit, aude glasul mult iubit al soției sale din zid, se 'nfioră, amețese și cade mort „de pe grindis, de pe coperis.”

Aici mai avem o observare critică.

La textul, unde Manole aude glasul nădușit al Anei, ce eșea din zid, compositorul — pôte spre a da o expresiune mai viuă acestui moment tragic-mistic — a cređut să unescă cu vocea Anei și vocea lui Manole, și a intercalat, ca răspuns din partea acestuia, strigarea lui „Viu Anoi!” Acesta este singura abatere dela text, ce-o face compositorul; ni-se pare însă, că în forma și în legătura, în care a făcut'o, ea nu este tocmai succésă. Intercalarea strigă-tului viu și direct a lui Manole nu este numai o abatere dela text, pentru care putea să 'și ia licență compositorul ca să 'și rotundescă și completeze structura operei sale musicale, der este totodată și o abatere dela sistemul narator al părții ultime. Strigătul lui Manole ar pretinde, după noi, să fiă urmat de un ecou puternic din partea corului și a orchestrei, care se înfățișeze luptele sale grozave sufletesci și să resume în accente și acorduri variate tôte su-

ferințele lui. Acesta însă lipsesce, urmând imediat naratorul după răspunsul lui Manole, care astfel rămâne cu totul isolat în ordinea povestirii.

Ce-i drept, în espunerea naratorului, acompaniarea instrumentală, foarte frumoasă, oglindeză viu și cu accente tot mai tari îngrozirea și amețela mortală, ce a cuprins pe Manole, când a auzit din zid glasul mult iubit, dându-se totodată expresiune și momentului dramatic în general prin acțiunea întregii orchestre, der tôte acestea nu se pot pune nici-decum în legătură directă cu strigătul intercalat al lui Manole.

Credem, că compositorul apreți-ând aceste observări va pute ușor să completeze aici mancui.

Ca încheiere vine erăși corul, care în ritmiu unui marș funebru indică istoricul loc, unde a căđut mort Manole și unde s'a făcut

O fântână lină
Cu apă puțina,
Cu apă sărată
Cu lacrimi udată!

După-ace autorul spune, că introducerea metricelelor de stat este un pas spre omnipotența statului, el ține între altele:

„La noi a decăzut așa de mult politica liberală, încât prin mijloace anticonstituționale mână această națiune în brațele absolutismului. În alt mod liberalismul nici nu-și poate susține domnia. În lipsa lui de conștiință, liberalismul nu cunoaște alt interes, decât prolongirea vieții sale, ca dominant. Chiar din această cauză el nu-și alege mijloacele. Eită, că acum vră să ne calce în picioare și libertatea presei. Noul proiect despre procedura criminală, pe care Erdélyi l'a prezentat parlamentului, asigură guvernului drept nelimitat de confiscare preventivă. Cu această putere în mână guvernul poate zdrobi ori când îi place libertatea presei. Dacă acest proiect va deveni lege, libertatea presei rusești va fi în multe privințe superioară celei a noastre.

„În contra acestei politici trebuie pornit războiul. Acest război nu poate avea altă deversă, decât revisuirea! Numai prin o revisuire se poate ucide spiritul, a cărei operă destructivă o vedem zilnic aparând în diferite forme.

„Dacă nu va succeda, ca în acest război să răsturnăm cu mijloace legale politica bisericăscă, formată prin corupțiunea omnipotenței, și sub ruinele ei se dispară acea dominațiune fără suflet, care a creat-o, — atunci societatea creștină din Ungaria se va descompune.... Năvălim nebunii în brațele absolutismului“.

Conferența episcopilor catolici.

Pressa străină încă se ocupă cu atitudinea clerului înalt catolic în fața punerii în vigoare a legilor bisericăscă. Reproducem aici ceea ce le scrie foia germană „Frankfurter Zeitung“.

În sfârșit episcopii din Ungaria—dice foia germană, — au luat poziția oficială față cu legile bisericăscă politice. După cum ni-se serie nouă, episcopii au turnat foarte multă apă în vinul opoziționalilor. Au aflat un modus vivendi și au enunțat principiul: *tolerari posse*. Nici nu se putea altfel, după-ace principiile bisericești metropolitului Agriei, a sfătuit plecarea capului înaintea acestor legi, printr-o circulară. Așa numitul partid popular nu se va prea bucura de această finută a episcopilor; el a așteptat războiul său cel puțin rezistență pasivă, ér acuma i-s'a luat tăușul opozițional, din motiv, că clerul înalt nu vră să continue lupta. Ba partidul popular doria să fi sprijinit moralmente din afară. Zichy și Eszterházy, doi conducători, umblaseră la adunarea catolică din München, ca să-și spună păsurile.

Acolo au jucat un rol foarte comic. Căci ore nu este rol comic, ca acești domni, necunoscând afară de globul maghiar nici

un alt glob, căercă ajutorul clericalilor din Germania, pe când aceștia s'au împăcat de mult cu căsătoria civilă? Nu-i mai puțin comic și faptul, că acest ajutor li-s'a și promis. Său doră e lucru serios și avem să ne așteptăm, ca ultramontanii germani să începă și ei războiul contra căsătoriei civile? Nu-i chiar imposibilitate. De alt cum acesta nu-i singura dificultate descoperită de conții maghiari la München. Adunarea catolică a pășit din nou pe față cu pretensiunea ultramontanilor germani de a se restitui domnia lumescă a papei. Baro-nul Hartling, cel care a făcut această moțiune, a fost destul de cuminte a nu cerea lucrul acesta prin război, ci prin voința liberă a Italianilor.

Nu avem nimic contra acestui lucru. Dacă Italianii vră să restitue domnia lumescă a papei, e treba lor, dăr până atunci trebuie să aștepte ultramontanii foarte mult.

Interesant e, că ultramontanii maghiari nu se prea încăldesc la idea restabilirii domniei papei, și acesta din motive ușor de priceput. Din punct de vedere maghiar, trebuie să aprăbe tripla alianță prin urmare și alianța cu Italia, și apoi ca omen, cari țin cont de grația regelui încoronat, nu ar voi să-i încrucieze politica esternă. Aici ei tac. Ultramontanii germani cred, că pot merge mai departe. Aceste le cunosc foarte bine și episcopii maghiari, tocmai așa ca și Zichy și Eszterházy, numai cât cei dintâi merg cu un pas mai departe. Esaminând terenul, s'au convins, că predicarea războiului, pentru dășii nu numai că nu ar fi de folos, dăr chiar păgubitor. Foarte bine și au cunoscut așa-dără terenul, pentru că statul maghiar în luptă cu clericalismul încă nu și-a gătat ierba de pușcă“.

Fără îndoială, că scrisese foii germane sunt inspirate de vre-un jidănaș din Budapesta.

O scrisoare a împăratului german.

Foia franceză „Echo de Paris“ publică o scrisoare, ce a adresat-o împăratul german Wilhelm II decedatului moștenitor de tron habsburgic Rudolf, în vâra anului 1888. Copia acestei scrisori a câștigat-o oficiul de esterne frances pe calea „cabinetului negru“ al diplomației. Ea e de următorul cuprins:

Iubite și nobile amice!

De bună seamă că încă nu ți-ai uitat de promisiunile reciproce făcute ore când-va, că adevă, dacă ne va chema Dumnezeu la timpul său la cel mai înalt oficiu, ne vom împărtăși vederile cu inimă deschisă și cu încredere deplină unul altuia. De câte-ori nu am repetat această promisiune între noi, de când a murit prea iubitul men tată, împăratul! Ați înainte de

plecarea mea la Kiel, vră să dau expresiune simțimentelor mele interne, și vră să repet acea declarațiune, pe care a făcut-o guvernul meu celui al D-tale.

Mă duc la Petersburg, ca să fac pe voia moșului și a tatălui meu, cari amândoi s'au purtat față de Germania cu aceeași predilecțiune, ca și față de Austria, aliata noastră căldurosă.

Dacă ar pute, ei și-ar da totă învoirea la această călătorie a mea, mie, care din unele acte comise sunt privit, ca inimic al Rusiei, și tot-déuna se dice, că sunt un moștenitor de tron cu simțimente dușmănoase Rusiei.

Îți mărturisesc cu totă francheța, că m'am propus un scop întreit, și spre ajungerea acestui scop voi lucra pe lângă Țar. Aș dori să pot rezolva acele chestii economice și financiare, cari sunt în discuție între Rusia și Germania. Aș dori mai departe să pot pune la cale o înțelegere între Austria și Rusia privitor la cestiunea bulgară, și a pune capăt greutăților referitoare la confiniile vostre orientale. M'aș ține fericit, când călătoria mea s'ar sfârși cu astfel de succese mari.

D-ta scii, că ideile exprimate de înaltul meu tată în Viena referitor la acest obiect, stau foarte aproape de acelea, pe cari guvernul împăratului Austriei le-a primit. Trebuie să arătăm această procedură înțeleptă cu deosebire la Petersburg, după cum pretind pe viitor interesele acestor trei state. Trebuie să nimicesc tot-odată și ultimele rămășițe de intrigă francesă la Petersburg, la cari de când cu urcarea mea pe tron se mai adaug și intrigă engleze, despre cari însă am cunoscința deja dela început.

De periculoase le țin mai mult pe cele din urmă, fiind-că întăresc pe cele dintâi.

Îți împărtășesc, iubite și nobile amice, cu totă sinceritatea, aceste idei, pe care le cunosc cel mai credincios consilier al meu. Starea mea personală pretinde, ca această vizită a mea în Rusia să fiă cea dintâi.

Prima călătorie pe care o voi face spre mără-d, îmi va servi, ca să arăt Majestății Sale împăratului și tatălui D-tale acel devotament, cu care îi datorc, și ca să stringem mai bine legăturile acelei amicitii, ce ne legă de frumoasa și puternica Austria și de D-ta, iubitul și nobilul meu amic.

Wilhelm.

Situațiunea în Bulgaria.

Un corespondent al diarului „Neue Freie Presse“ a avut de curând o convorbire cu șeful opoziției extreme bulgare, Zankow, asupra stărilor din Bulgaria. Zankow dice corespondentului:

Nu vă lăsați induși în erore de liniștea aparentă! Orientul nu cunoaște re-

voluțiunî brutale, ci numai morale. Când Battenberg s'a întors din războiul cu Serbia, l'au întâmpinat aclamațiunî și bucuriă. „Acum prințul este sigur“, m'a spus d. Biegeleben. — „Bucuria nu dovedesce nimic la noi“, i-am răspuns, „Alexandru va căde, pentru-că guvernul său trăesece din intrigi“. Astăzi e același lucru! Ori-ce vi-s'ar spune, vė declar, că poporul nostru, ca și întregul Balcan, e partisanul Rusiei. Numai nisece proști pot crede, că România, Serbia, Grecia se pot alia cu tripla alianță; se poate făgădui ori-ce, se pot încheia tratate; când va izbucni războiul, toate statele balcanice vor fi pe partea Rusiei. Ea este o putere elementară, care va atrage pe toți.

— Dăr și d-v. ați luptat contra Rusiei! dice gazetarul.

— Acesta mi-se reproșeză tot-déuna, ca și cuvintele mele: „Nu voim miera Rusiei și nici acul albinei“. Și prințul Ferdinand m'a reamintit cuvintele acestea. Nu neg, că le-am spus! Le-am spus însă cu gândul, că aparține Țarului, ce e al Țarului, și lui D-șeu, ce e al lui D-șeu. Fiă-care din ei are dreptul să se apere, când sfera sa de acțiune este atinsă. Rusia are dreptul să ceară executarea tratatului din Berlin; mai mult încă, războiul ei de liberare impune Europei datoria de a i acorda primul cuvânt în toate chestiunile Bulgariei.

— Și ce trebuie să se facă pentru a împăca pe Rusia?

— Acesta îi trebuie mi a pus-o și prințul. „Sire — i-am răspuns — trebuie să ți-neți seamă de tratate, după cari nu sunteți un domnitor legal, până când cestiunea recunoșterei nu va fi deslegată. Trebuie să deveniți înainte de toate Bulgar“.

— „Ore nu sunt?“ întrebă prințul. — „În mod esterior da, dăr pentru a fi Bulgar, trebuie să dispară cestiunea religioasă. Nimeni nu cere, ca Alteța Voastră să schimbe credința, dăr pentru-că aveți fericirea de a poseda un moștenitor, creșteț-l în credința noastră. Și acesta e o consecință a tratatelor. Acesta este primul punct; al doilea, cel mai important, este ca Alteța Voastră să dobândesacă, ca Bulgar și în conformitate cu sentimentele poporului nostru, împăcarea cu Rusia. Politica noastră nu poate diferi de a ei. Al treilea punct este respectarea exactă a Constituției noastre. Când se vor face toate acestea, Rusia vė va recunoșce“.

— În timpul acesta a intervenit și deputația, deci încă un pas spre scopurile d vostre.

— Să nu credeți acesta. Rusia Va continua să aștepte. Ea nu a pus nici o condițiune și rămâne pe tărimul declarațiunilor din 1889 etc. Și cât privesce pe prințul, e ceva ciudat. La Constantinopole există târguri de robi, unde se pot cumpăra femei frumoase. Turcul, care cumpără una, trăesece cu ea cât-va timp, o gonesce, dacă

Aici compositorul a avut ni-merita ideă de-a reaminti totodată istoria clădirii Mănăstirii de Argeș, făcând ca orchestra, în acompaniarea corului, să esecute prima temă dela început: „Pe Argeș în jos, pe un mal frumos“ ..

In cele premerse am arătat cum a înțeles și pătruns balada în toate părțile ei compositorul. Acum rămâne să mai vorbim de prestațiunea corului d-lui Mureșianu și a orchestrei la concertul din Blășiu.

Corul.

Corul în total a fost compus de 50 de persoane, bărbați și dame. Nu este un cor mixt stabil, ci a fost compus anume pentru esecutarea baladei, din puterile de cari putea să dispună dirigentul. Având în vedere greutatea instruirii unui astfel de cor ocașional, precum și dificultățile, ce le oferea piesa musicală însăși, nu putem decât să aducem elogiuri d-lui Mureșianu pentru succesul neașteptat și strălucit, ce l'a dobândit cu acest cor, care a

trebuit să-l recompenseze pentru toate fatigiile sale îndelungate. Nu puțin a contribuit la acest succes și însuflețirea coriștilor, produsă în mare parte de frumuseța și puterea inherentă operei musicale, ce aveau să-o esecute.

Corul mixt a fost dela început și până la sfârșit prompt și precis în prestațiunile lui. El a intrat în tact tot-déuna cu cea mai mare esactitate, observând bine mai ales *crescendo* și *decrescendo*. Nu mai trebuie să spunem, că pentru mărirea efectului întregii balade corul ar trebui să fiă mai numeros și astfel mai puternic.

Corul de bărbați asemenea și-a rezolvat problema mulțumitor. S'au observat însă întrinsul unele voci prea tinere, cari n'au corespuns pe deplin, de pildă în corul meșterilor, cari erau toți omeni în vârstă, cântarea lor, reclamând prin urmare mai multă putere bărbătescă. Tenorul în genere putea să fiă mai tare.

Corul de dame a cântat mult mai

bine. El întrunescce voci foarte bune, pline de vigoare, de sopran și de alt.

Solii.

Nu mai încape îndoieală, că solistii au avut partea cea mai grea în cântare și totodată cea mai mulțumitoare. Solurile au fost împărțite așa după ordinea, în care vin în piesă: Naratorul (d-l Gh. S. Vassiliu) Negru-Vodă, (d-l Traian Mureșianu) Ciobanul, (d-l Dr. V. Smigelszki) Manole, (d-l G. Purecel) Ana (d-na Victoria Karșai).

D-l Gh. S. Vassiliu, tenorul „operei române“ dela teatrul din București, are o voce de un timbru plăcut metalic, dăr frumosul său tenor liric nu i-a ajutat de-a corăspunde pe deplin rolului ca narator, care recere un tenor dramatic. S'a mai adaus la acesta, că pronunțarea n'a fost pretutindenî destul de clară și puternică.

D-l Traian Mureșianu, cunoscutul baritonist, și-a rezolvat problema, în solurile lui Negru-Vodă, după toate cerințele artei, cu perfectă siguranță, cu multă pătrundere și cu efect. Cu

deosebire solo: „Eită zidul meu, aici aleg eu“ a fost sublim. Aici s'a valorat pe deplin frumosul și puternicul bariton al d-lui Mureșianu. Totuși trebuie să notăm, că partia lui Negru-Vodă, e scrisă mai mult pentru bas, decât pentru bariton, ceea ce s'a și observat, nepu-tând d-l Mureșianu să-și desvölte totă puterea pe tonurile cele de jos.

Dr. V. Smigelszki a cântat partia Ciobanului, dovedind mult zel, scölă și pricepere, dăr vocea sa mică nu l'a ajutat de-a scöte efectul așteptat.

D-l G. Purecel (Manole) ar avé o voce de tenor frumoasă și puternică, dăr nu-i destul de stăpân pe ea. N'are destulă siguranță în întonare, ba ici-colo chiar detonează. Și-a dat însă multă silință și astfel a trecut cu noroc peste părțile mai grele ale partiei lui Manole. Romanza cea dintâi a cântat-o mai bine.

D-na Victoria Karșai, soția profesorului român Karșai din Blășiu, a întrecut în solurile Anei toate așteptările. Ea are o voce metalică de un timbru argințiu, o voce frumoasă,

nu se p^ote împăca cu d^en^sa, o reține, decât se potrivește. După primul timp al acestei convieștuiri nelegitime, urm^ăz^ă o căsătorie serioasă, greu de desfăcut. Vedeți, Germania, Austria sunt ț^ărgurile n^ostre de domnitor; de opt ani suntem acum uniți cu prințul Ferdinand. Un timp f^orte lung. Dec^ă vrea ca legătura să se stringă pentru tot-d^en^a, n^ăre decât să devie Bulgar — Bulgar în sensul ce am indicat.

— Și nu așteptați nici un succes în urma ultimelor demersuri ale guvernului?

— Cum p^ote av^e succes comedia ac^ăsta? Rusia nu se va înșela, ea știe că domni de aci au făcut t^ote pentru a spune, că au făcut ceva. D^er intriga ac^ăsta va pricinii pagube. Nu sunt un prooroc rău. Acum câți-va ani Stambulow a căutat să se înțeleagă cu mine. „S^e mergem uniți“, îmi dⁱse el. — „Pentru-ce?“ — „Îmi trebuie puteri nou^e, suntem în ajunul unor evenimente mari“. — „Ce?“ — „Un războiu universal“. — „Pe ce v^e întemeiați?“ — „Pe Bismarck. El crede, că vom av^e un războiu european“. — „Și chiar de ar crede-o, știu, că nu vom av^e războiu, Rusia nu vrea războiu“. Trătirile dintre noi nu au isbutit. Stambulow și-a contⁱnuat drumul autoritar și a căzut. Miniștrii de astăzi nu vor avea o s^ortă mai bună.

SCRIRILE DILEI.

— 25 August.

M^orte la poruncă. Nu numai comuna Kolodjanka, ci întreg comitatul Arva s^a cutremurat de o ne mai auzită crimă sev^ersită în mijlocul locuitorilor de acolo. Un anumit Szawelusuk avea patru feciori, dintre cari pe cel de al treilea îl înrolă la miliție, fiind însurat. Ducându-se el la oște, soția lui rămase acasă, unde încep^u relații necatoșe cu socrul ei, bătrânul Szawelusuk, care ca să nu fi^e conturbat în ac^ăstă crimă alungă pe ambii săi fi mai mari, dela casă, ținându-și numai pe cel mai mic, un băiat de 13 ani, cu numele Ivan. Feciorul înrolat nu a primit nici o veste de acasă în decurs de 3 ani. La reint^orcere află familia cu 2 copii înmulțita. Auz^ănd despre sc^ărbosă relațiune a tatălui său porni proces în contra lui, d^er bătrânul nu cutez^ă a aștepta sentință, puse deci în m^âna fiului său celui mai mic arma omor^oritore, ca să-l impuse în somn. Acesta și împlini porunca tatălui său într^o dimineț^ă, sfredelindu-l o'un glonț prin cap. S^a pornit cercetare.

— o —

Un act de curajiu. În ziua de 20 August v., pe când vaporul „Orient“ se depărta dela ponton, la Brăila, un lucrător grec, care întârziase, pentru a nu perde cursa, găsesce de cuviință să sară de pe ponton în vapor, d^er perd^ănd echilibrul a căzut în Dunăre. Controlorul vaporului, d.

Savu, g^ăsindu-se în apropiere, se plec^ă pe balustradă și întin^ănd mâna apuc^ă pe cel căzut și în admirația lumei îl ridică pe vapor. Publicul asistent a felicitat pe curajosul controlor.

— o —

De ale armatei. Colonelul George Tomiciu, comandantul regimentului de honveți Nr. 24 din Brașov, este transferat la armata comună și numit comandant al regimentului de infanterie Nr. 8. — Servitorul de oficer Vasile Sandul dela regimentul de dragoni Nr. 9 a fost decorat cu crucea de argint pentru merite, ca recunoscință, pentru-că cu pericolul vieții a m^ăntuit pe un om dela m^ortea înecării.

— o —

Un accident al regelui Italiei. Din Aquila se scrie cu data de 3 Septembrie, că regele, urmat de statul său major, a trecut dimineț^ă în revistă cele două corpuri de armată, cari au luat parte la manevre. Atât Regele cât și Regina, cari erau de față, au fost viu aclamați. Intorcându-se în oraș după revistă, Regele a dat pⁱnteni calului, care zăpăcit de marea căldură suferită, a căzut pe flanc. Regele, după ce s^a degajat repede, a încălecat din nou același cal. Mulți din spectatori nu au observat incidentul.

— o —

Confiscarea unui diar social-democrat. Alaltăieri au fost confiscate în Berlin numerii 191 și 204 ai diarului social-democrat „Vorwärts“, de-^orece ar conține laesa majestate. Redactorul responsabil al numitei foi, cu numele Pfung, a fost arestat. Se dⁱce, că împ^eratul Wilhelm lăsa să i-se cetească în dⁱlele din urmă regulat numitul diar, care neconțin publica arti^olor agitatorii contra monumentului împ^eratului Wilhelm I, a s^erbătorii Sedanului și contra bisericeii „împ^eratul-Wilhelm I“.

Meditațiuni din diecesa Gherlei.

— August 1895.

Stările din diecesa Gherlei își au caracteristica lor, față cu care publicul nostru cetitor nu p^ote fi indiferent.

Cele întemplate în preparandia confesională gr. cat. română din Gherla ne sunt încă în prosp^etă memoria tuturor. Tractarea necorectă și p^ote și lipsa unui metod mai practic și mai modern a unuia dintre profesori, a adus cu sine punerea în grevă și la urmă p^ărsirea preparandiei din partea elevilor din cursul al treilea, cari trec^ă la preparandii ungurești de ale statului.

Precum auzim, acei tineri, la urma urmelor s^au reintors apr^ope toți la preparandia Gherlei, pe care o p^ărsiseră, și ast-fel măcar în parte s^a reparat răul. Urmele acestui pas regretabil însă au rămas afund săpate în prestigiul preparandiei n^ostre.

N^ăm put^e noi de cum se luăm în ap^erare pe acei tineri, cari în asemenea mod neertat s^au făcut vinovați de neobservarea legilor școlare și nerecunoșterea subordonării și a obedienței. D^er scandalul s^au fi putut încungiura ușor. N^ecazul tinerilor respectivⁱ a atins culmea mai ales prin faptul, că Prea S^ăntia Sa episcopul Gherlei n^a a aflat cu cale a-i primi în audiență nici după două rugări. Nu era ore mai bine, decât i-ar fi primit și decât prin câte-va cuvinte părintesci i-ar fi domolit și ar fi încungiurat scandalul?

Alumnii preparandiali din Gherla n^au fost norocoși de-a fi primiți în audiență la Prea S^ăntia Sa, în schimb însă ori-ce malconținut din popor, cari din răutate, ură, ori răsunare se răsvrătesc în contra cutărei preot ori învățator harnic, sunt primiți și ascultați, ba nu odată Prea S^ăntia Sa corăspund^ă cu ei chiar și prin telegrame. Acestei menagiari deosebite este a-se mulțumi, că nu odată preoți dintre cei mai vrednici, cari au încărunit suferind la altarul Domnului, trebuie să suferă cele mai tristătore jigniri în buna lor reputațiune, în timp ce malconținții neconșiențioși saltă și se veselesc de batjocura pusă pe preot ori învățator, cărora le înpuțin^ă beneficiile (stolele), ba une-ori nici nu vor să-i suferă în parochia, ori decât da, îi suferă numai condiționat, pe lângă contract și „comințiu“ în regulă, ca și cum ar fi nisece simpli servitori! Câți preoți, protopopi, profesori trebuie în urma acestei procederi a-se depărta dela posturile lor, — chiar mulți dintre ei fără păcate și vină canonică, fără cercetări ordinare prescise canonice, fără de-a fi putut intra în audiență la P. S. S. măcar pentru un ultim adio!

Nu dⁱcem, ca poporul să nu fi^e ascultat în justele sale pl^ângerⁱ. La noi însă se pare, că din partea guvernului diecesan s^au fi pornit o prigonire sistematică în contra credincioșilor inteligenți, atât din cler, cât și dintre mireni.

La conferirea parochiilor prea adeseori preoți bine-meritați sunt desconsiderați în mod anti-canonic și injurios, d^ăndu-se preferință rudeniilor celor dela centru; mulți preoți bătrâni și vrednici, protopopi, doctori și profesori binemeritați vegeteză prin nisece parochii din cele mai slăbuțe, fiind lăsați la arbitriul poporului, care dispune după capriciul său asupra bieților preoți.

Nu mai dⁱnt^o aversiune extra-ordinară față cu membrii inteligenți ai credincioșilor ne putem esplica și faptul, că Prea S^ăntia Sa nu găsesce de cuviință a decora și distinge cu onoruri bisericesci pe cei vrednici din diecesa sa, cum fac toți ceialalți arhieriei gr. cat., măcar că clerul acestei diecese emulează întru t^ote cu clerul dieceselor surori. Chiar staturile canonice numai după ani le completează, după ce

mai întâi și-a luat informațiuni chiar și dela „solgăbirii“ asupra persoanelor respective. La noi un notar consistorial trage la ruda carului diecesei peste 36 ani fără de-a fi promov^{at}, pe când conscolarii și coetanii săi au ajuns de mult canonic, archidiaconi și vice-protopopi în alte diecese. Preoții stau câte 20 ani și mai bine tot ca preoți interimali dispuși, numai pentru ca să se p^otă juca cu ei ca mâța cu ș^orecii, put^ănd a-i amova mai ușor și fără forul metropolitan al Blașului; ba ce e și mai bizar, unii preoți, cari de precedenții arhieriei a fost numiți parochi, ași sunt degradați la rangul de administratori parochiali.

Apoi unde s^a mai pomenit, ca un arhieriu voinic și bine făcut, ca P. S. S. Szabo, în timp de 15 ani ai păstoririi sale să nu-și viziteze nici măcar cele mai apropiate tracturi protopopesce, ca pe credincioși să-i întărescă în credință, ținându-le predică și vorbiri după prescisele s.lor canone, căoi S. Apostol Pavel așa dⁱce: „Cum vor crede aceluia, pe care nu l^au auzit, și cum vor auzi fără predicator!“

Dec^ă P. S. S. ar eși la câte-o vizițiune prin protopopiatele sale, ar av^e ocaziunea de a se convinge în persoană, că lucrurile nu merg bine. Unii protopopi favoriti administreză câte două tracturi și nici un merit altul nu și-au câștigat, decât că sunt înrușiți cu cutare secretar episcopesc, pe când preoți tractuali bine meritați, cari au edificat biserică și ș^ole de model și și-au câștigat merite și pe alte terene, sunt p^ărsiți cu totul. Printr^o vizițiune canonică s^au convinge P. S. S. și despre starea preoților acelora, cari nu mai pot administra câte 2-4 parochii și că ar fi timpul suprem a se face și la noi o nouă arondare a tractelor protopopesce, căci în câte tracturi sediul protopopului se află într^o alt tract, er parochiile sunt împărțite prin alte cercuri politice!..

Cu un cuv^ănt, reintorcându-se la masa-i verde presidială, între consiliarii săi, li-ar mai da creș^ent și acestora, ca unora, cari sunt mai practici și cu alte cunoștințe reale; s^au mai cruța de-atătea torturi mulți preoți, căci ar cunoșce ambe părțile în fond, atât pe popor, cât și pe cler, și i-ar mai crede și acestuia, nu tot aceluia.

Sciri telegrafice.

Budapesta, 6 Sdptembrie. Archiducele Ladislau a murit astăzi la 10³/₄ a. m.

Literatură.

Logofetului Matei, novelă de I. C. Pantu, formată mare 105 pagine. Costă 40 cr.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**
Redactor responsabil: **Gregoriu Maior.**

gingașă, dulce și totodată puternică, un sopran superb, put^ăndu-și păstra t^ote însușirile sale și în pozițiunile cele mai înalte cu egală putere. D^omna Karșai a scos în finalul părții a II-a curat și clar pe C cel de sus de opt ori una după alta, în micⁱ intervale, și la sf^eșit l^a ținut două tacte, produc^ănd astfel efectul deplin al momentului celui mai culminant dramatic din baladă. D^sa are o ș^olă bună, cântă cu siguranță mare și e stăpână pe vocea ei. De dorit ar mai fi numai ca pronunțarea cuvintelor din text icⁱ colo să se audă mai bine.

Orchestra.

Musica orășenească din Sibiu și-a îndeplinit chiamarea în mod mulțumitor, d^er s^au observat îndată, că pentru acompaniare cu putere a „M^ănăstirii de Argeș“ a fost necompletă. Așa de pildă orchestra nu dispunea decât numai de trei viole, pe când trebuia să fiă cel puțin de 4 ori pe atătea, av^ănd violele mai de multe-ori un rol principal în instrumen-

tarea piesei. Cello era numai unul, pe când trebuia să fiă cel puțin două, din care causă cello nu și-a putut marca melodia uneori destul de bine. Cello are adecă să conducă mai de multe-ori melodia, așa încât în unele locuri pentru întărirea lui compositorul a trebuit să-și ia refugiu la fagot, efectul fiind astfel alterat. Cornul al 3-lea a lipsit cu totul. Timpanele (tobe) sunt vechi și sună cam gol și discordat, au intrat de multe-ori cu prea puțină viuiciune și întârziat, ca și instrumentele de alamă.

Orchestrarea.

Cât pentru orchestrarea baladei în genere nu putem av^e decât laude. Colorare perfectă, imitare sublimă a naturei. Se vede, că d-l I. Mureșianu știe să întrebunțeze bine diferitele instrumente pentru efectele ce voesce să le producă. Și s^au și vedut aceste efecte cu t^ote scăderile ce le-am observat în compunerea orchestrei.

Să mai vorbim de impresiunea,

ce a produs^o opera musicală asupra numerosului și inteligentului public din sala cea mare de gimnastică a Blașului?

Ac^ăsta a fost deja aprețiată în celelalte foi române și rămâne numai a se constata, că executarea „M^ănăstirii de Argeș“ a fost considerată de întreg publicul auzitor, ca un eveniment estra-ordinar în viața noastră musicală, er val^orea operei a fost taxată după efectul ad^enc, ce l^a produs asupra-i în t^ote părțile sale, st^ernind admirațiune și lacrimi.

Compositorul I. Mureșianu a fost viu și sgomotos aplaudat, de când s^au urcat pe locul lui de dirigent până în fine, când a fost felicitat călduros din t^ote părțile, încep^ănd dela Inalt Prea S^ăntia Sa Metropolitul Mihalyi, care a asistat până la sf^eșit la concert.

La finele părții prime i s^au oferit compositorului între aplause îndelungate o frum^osă cunună de lauri.

„M^ănăstirea de Argeș“ este, după părerea noastră, prima operă dramatică musicală la noi Români, care, în haina unei balade, se presentă ca o lucrare, ce întrunesc t^ote esigențele muzicii clasice moderne și se p^ote pune și ca musică vocală și ca musică instrumentală alături cu compozițiile de acest felu ale națiunilor culte apusene.

Accentele melodiilor populare române răsună din t^otă lucrarea și trec printr^o inș^a ca un fir roșu, așa că nici un moment nu ne simțim străini, ci mereu numai între cei ce simt cu noi, vorbesc limba noastră și espimă sentimentele, superstițiile, cugetele, credințele, fala și gloria neamului românesc.

O astfel de lucrare trebuie încurajată și sperăm, că ea va și fi încurajată după cum merită. Ac^ăsta este urarea, ce-o adresăm bravului compositor.

X.

Cursul la bursa din Viena.

Sz. 2568—1895.

Table with exchange rates for various currencies and commodities like gold, silver, and bonds.

Cursul pietei Brasov.

Table with market prices for various goods such as flour, oil, and other commodities.

Arverezesi hirdetmény.

Alattirt elöljáróság részéről köz-hérre tétetik, hogy a Hosszufalu község tulajdanát képező D. véderdő üzemosztály 1894 és 1895. évi 6669 tömör köbméterre becsült bükk tűzifa hozama 1895 év Szeptember hó 21-én délelőtt 10 órakor Hosszufalu község hazánál megtartandó írásbeli ajánlattal összekötött szóbeli árverésen a legtöbbet ígérőnek elfog adatni.

Kikiáltási ár 2667 frt. 50 kr., melynek 10%-a, az árverezés megkezdése előtt bánatpénzkép a községi elöljáróságnál leteendő.

Írásbeli ajánlatok, melyek szintén 10% bánatpénzzel szerelendők fel, csakis a szóbeli árverezés megkezdéséig fogadtnak el.

Egyéb árverezési és kihasználási feltételek a községi irodában betekintheők.

Hosszufalu, 1895 Aug. 30-án

Islik András, fobiró. Lukács Károly, jegyző. 770,1—1

Numere singuratice à 5 cr. se potú cumpéra în din „Gazeta Transilvaniei“ librăria Nicolae Ciurcu.

Advertisement for Casa de banca JACOB L. ADLER, Braşov. Includes details about bank services, exchange rates, and interest.

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Mai 1895.

Large railway schedule table with multiple columns for train types, times, and fares across various routes like Budapest-Predeal, Ghirish-Turda, etc.

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceta de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. — Numerii încuadraţi cu linii mai negre însemnăză orele de nopte.